

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros Decretalium, Tomus ...

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus IV. De effectu sententiæ lataæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

fic Felinus in c. *Lator h. t. n. 10.* nam istæ, si à sententia non est appellatum, non restituntur; etiam si postea in iudicio simplicis querelæ, deprehenso errore in sententia, contra matrimonium, *in quantum est contra matrimonium*, rescindatur; ita Sanchez l. 7. de *Matr. D. 100. à. n. 11.*

2636. Not. 6. in casu, quo Iudex pronuntiavit pro valore matrimonii, contra quod unus nullitatem probare volens *ex metu injustè sibi incussò* ad extorquendum consensum, sententiam (si ab ea non sit appellatum) transire quidem in rem iudicatam, *quoad instantiam, non quoad veritatem*, si consensus rei ipsa per talem metum vitatus fuit; posse tamen condemnatum contra talem sententiam adire Superiorem per viam simplicis querelæ, ut ea sententia retractetur, ut diximus n. 2633.

2637. Sed quid, si sententia iterum confirmaretur, & urgeretur alteri conjugaliter convivere, certus tamen, se gravi metu injustè inductum ad consensum? Respondet Pirhing hinc n. 52. *Not. quinto*, licèt in re non foret matrimonium; vitium tamen sententiæ per ipsos contrahentes remitti posse, contrahendo absquè metu; & sic consensisse præsumi, acquiescendo sententiæ per appellationis intermissionem. Sed ex hoc solùm sequitur, quòd possint sine metu consentire, & sic fecisse præsumantur, quamdiu hæc præsumptio non eliditur; cæterùm, si metum passus rei ipsa, ubi revera potest, nollet in alterum consentire, licèt in foro externo etiam per censuras cogatur ad conjugaliter convivendum alteri, non deberet illi sic Convivere non dato prius legitimo consensu, & potius pati censuras, quam peccare, accedendo *non suum* ut alibi diximus.

2638. Eodem loco cit. tradit Pirhing, quòd si per sententiam pronuntiatum sit, inter aliquos dissoluta esse sponsalia de futuro, ob probatum aliquod impedimentum, à qua non est appellatum, eam transire in rem iudicatam; quia, cum partes possint sponsalia mutuo consensu dissolvere sine peccato, possunt etiam sibi quoad hoc præjudicare, non appellando; si verò sententia lata sit in favorem sponsalium, declarando, illa esse valida, quando impedimentum dirimens matrimonium, est allegatum

sed non probatum: ea non potest transire in rem iudicatam; quia foveretur peccatum, si partes vi illorum sponsalium, compellerentur ad matrimoniū invalidum contrahendum; Abbas in c. *Juravit. 6. de probat.*

Sed quoad primum videtur non aliter intelligendum, quàm quòd in tali casu sententia lata contra valorem sponsalium de futuro ex impedimento probato, si tamen re ipsa non subsit, & appellatum non sit, transeat in rem iudicatam quoad instantiam, ut dictum est, n. 2632. non autem quoad veritatem; nam ex eo, quòd possint sibi præjudicare sponsi, mutuo consensu à sponsalibus recedendo, non evadit formaliter verum, eos esse *jure impeditos à matrimonio*, prout defini vit sententia. In secundo autem verum est, quòd dicitur, si re ipsa impedimentum subsit; quia tunc vi sententiæ compelleretur ad peccatum; Sed hoc universaliter tenet non tantùm, quando non tantùm pronuntiat in favorem sponsalium, sed ipsius etiam matrimonii, ubi procedendo ex facta declaratione de valore, qui rei ipsa non subsit, iretur ad peccatum.

ARTICULUS IV.

De effectu sententiæ latæ.

PROcedit quæstio de primario effectu 2639. sententiæ *definitivæ* i. is porro principaliter est, *ejus executio*: quamvis, præter hoc etiam id præstet, quòd faciat jus inter partes; & quandoquè etiam inter alios; item, quòd per eam lis finiatur; quòd per superiorem confirmari debeat; & quandoquè rescripto contra ipsam lato obstat, demum quòd secum trahat penam Judicis malè judicantis.

§. I.

De executione sententiæ.

POSTquam sententia definitiva transivit 2640. in rem iudicatam, fieri debet ipsius executio; Nam sicut sine iudicio quemquam nolumus condemnari, ita quæ justè definita fuerit, nullà patimur excusatione differri, ut ait Gregorius l. 8. epist. 50. relatus in c. *sicut 2. q. 1. & c. Quod ad con-*

sultationem 15. h. t. ubi dicitur, *appellationem contra executionem non audiri, nisi in ea modus canonicus excedatur*; quod intellige, de mero executore, saltem regulariter. L. ab executore 4. ff. de appellat. nisi, ut dictum est, præscriptum sibi modum excedat, c. novit 48. de appellat. ut, si partes iudicis sibi vendicari, aut sententiam interpretari velit; cum talis potestas mero executori, ac nuntio non competat. L. si, ut proponit, de executione rei iudicata; aut si exequi velit ante tempus; vel non secundum ordinem præscriptum v. g. ut à debitore prius capiantur bona mobilia, L. à divo 15. §. in vendit. ff. de re iudicata.

2641. Not. autem, audiri etiam tertium, qui in continenti contra executionem, etiam *trium sententiarum*, exceptionem opponit, & probare paratus est. *se sua interest*, ut colligitur ex c. veniens. 38. de Testibus; & ita tenet Covarruvias practica. c. 16. n. 1. Tiraquel. de retractu lig. §. 1. gloss. 2. n. 51. quod tamen limita, si tertius, qui se opponit, civis sibi item agitari, & acquiescisset, donec sententia esset lata; nam & hoc casu contra tertium executio competit. Sed de hoc plura in seqq.

2642. Quoad præsentem porrò §. quæstio 1. est an executio sententiæ fieri possit ab illo iudice, qui eam tulit, si Ordinarius sit? Resp. quòd sic ex L. à D. Pio. 15. ff. de re iudicat. junct. gloss. V. à se & coll. ex c. si quis 4. de foro compet. ubi dicitur, in casu, quo Episcopus, tanquam suspectus recusatur, per delegatum executorem ab eo deputatum, si partes eum receperint, quid quid fuerit definitum, servatâ lege modis omnibus complendum. Unde quando dicitur, *post pronuntiationem cessare officium iudicis*; aliqui dicunt, intelligi de officio mercenario; non autem, *nobili*; quamvis etiam dici possit, cessare quoad ulteriorem pronuntiationem; non verò, executionem; hæc enim est iudicii complementum.

2643. Quæstio 2. est, an à delegato? Resp. posse à delegato Papæ ex c. in literis 9. ibi *ex quo iudex delegatus per se, vel alium, sententiam executioni mandavit, vel mandari precipit, ejus auctoritas, & jurisdictio cessat: quia semel est officio suo functus*; & c. Pastoralis 28. §. præterea, eod. ibi: cum appellationis causam ex certa scientia Ju-

dicibus aliis committimus cognoscendam, appellationem videmur recipere, ac jurisdictionem priorum iudicum revocare, ut interim executio sententiæ suspendatur, appellationis merita plenius sint discussa; non enim tali casu primi delegati jurisdictione exequendi sententiam suam diceretur suspendi, factâ commissione alteri, si eam hoc secluso non haberet. Hæc de jure canonico quoad delegatum Papæ; quod communiter extenditur ad delegatos alterius supremi Principis, qui tanquam iudex Ordinarius delegat, ratione desumpta ex L. ult. C. de iudicis.

An idem procedat de delegato inferiorum? sub opinione est; aliquibus negantibus; aliis affirmantibus, & cum his videtur tenendum; quia ubi alicui committitur causa, eidem censentur commissæ etiam reliquæ, quæ ad illam expediendam necessaria sunt, ubi commissio non limitatur solum ad pronuntiandum; unde opinioni affirmantium non obstat L. à D. Pio, dicens: *quòd Magistratus populi Romani iudicium à se datorum, vel arbitratorum sententiam exequantur hi, qui eos dederunt*; nam hoc verificatur, esto delegati exequantur; cum solum agant potestate delegantis; nequè lex affirmando unum, excludat alterum.

Quæstio 3. est, an Arbitrator sive juris, sive solum Compromissarius, possit exequi sententiam à se datam? de Compromissario negandum est; cum eligatur solum ad pronuntiandum; igitur facta pronuntiatione cessat ejus potestas: utpote solum data ad hunc actum pronuntiationis, per ordinem ad quem compromittentes se illi subjecerunt. De Arbitris juris, qui de partium consensu à iudice Ordinario constituuntur, idem dicendum censet Pirhing h. t. n. 99. §. Tertio Arbitri; eò quòd & hi censentur solum dati ad pronuntiandum.

Quæstio 4. est de iudice appellationis; de quo videtur respondendum cum distinctione, & dicendum, executionem competere iudici à quo in casu, quo appellans remittitur ad priorem iudicem appellatione, vel non admittâ, vel desertâ; secus, ubi appellatione admittâ iudex ad quem pronuntiat in favorem appellantis contra sententiam iudicis à quo; ratio primi est, quia factâ remissione causæ ad iudicem

dicem à quo, hujus jurisdictio post interpositam appellationem, fuit tantum suspensa ab executione sententiæ latæ; ubi autem facta est remissio ex causa appellationis non admittæ, vel desertæ, tollitur suspensio, maxime cum tali casu locus sit argumento c. *Cum in Ecclesia*. 38. *junct. gloss. V. alioquin de appellat.* ubi dicitur, *judicium, ubi latum est, etiam persciendum*: ratio secundi est, quia ubi sententia Judicis à quo per Judicem ad quem reprobata est, per ordinem ad talem causam jurisdictio sublata est.

2647. Questio 5. est, an latâ sententiâ definitivâ, statim Judex procedere possit ad executionem? Resp. ante finitum decendium non posse procedi ad executionem, sive actio, qua quis fuit condemnatus, fuerit realis, sive personalis; colligitur ex c. *Quoad consultationem* 15. *h. t.* & ratio est, quia *decendium* est tempus jure constitutum, intra quod condemnato licet appellare contra latam sententiam. Nequè dicas: ergo saltem licebit statim post. Resp. hoc non sequi ex dicto antecedenti: *non licet antè; ergo licet post*; negatur enim consequens. Nam sicut dictio *antequam*, non semper *implicat*, ut dicitur c. 4. de V. S. ibi: *quod dicitur antequam convenierint, non sequitur, ut postea convenirent; sed scriptura, quod factum non sit, ostendit; sic nec semper implicat dictio non antè, ut sequatur, factum, vel fieri posse, post.*

2648. Hinc contra condemnatum in actionibus, seu debitis personalibus nec post decendium executio statim fieri potest, sed expectandum est tempus *quadrimestre*, à jure concessum ad solvendum; ut habetur c. *quoad consultationem* 15. *h. t.* ubi, cum postulatum esset, utrum appellationi Clerici sit deferendum, qui purgationem indictam sibi per sententiam, & ad ipsius receptionem terminum competentem (puta viginti dies, vel amplius) sine contradictione recipiens, & ad diem veniens consequenter, appellat, causam non exprimens appellandi: nec sit locus, nisi suscipiendæ purgationi, & executioni sententiæ, à cujus prolatione & purgatione injuncta ultra decendium dicitur effluxisse.

Ad quod postulatum Episcopo Constantiensi, rescribens Innocentius III. ra-

liter duximus, inquit, respondendum: quodd, cum post 10. dierum spatium sententia in Authoritatem rei transeat iudicata, qui, quia provocationis subsidium intra id temporis non recurrit, appellandi sibi aditum denegavit: cum per hoc videatur, per interpretationem juris, lata sententiæ paruisse; præsertim, ubi causa non redditur appellandi. Sed nec executionem ipsius sententiæ ideo convenit retradari, licet ad hoc agendum quadrimestre tempus regulariter sit statutum; quia id arctari potest nonnunquam à sedente in medio, & etiam prorogari: & qui ab initio spontè recipit terminum, breviorē imputari sibi potest & debet: cum ex hoc videatur amplius beneficium contempsisse: unde talis non audietur appellans, nisi fortè adversus eum modus executionis Canonicus excedatur.

Nam ex hac decisione habetur, condemnatis in personali, concedi à jure tempus *quadrimestre*, intra quod sententiæ executio suspensa maneat, quamvis possit à Judice ex causa arctari; & spontè terminum arctatum recipiens, non possit post decendium appellare, licet non constet Judicem ex causa terminum abbreviâsse.

Præter hæc not. hoc tempus *quadrimestre* numerari à die latæ sententiæ; vel si ab ea appellatum sit, à die sententiæ confirmatæ in iudicio appellationis, ut colligitur ex L. *Eos, qui 2. c. de Usuris rei iudicata*, ibi: *Eos, qui condemnati solutionem pecuniarum, quas dependere jussi sunt, ultra quatuor menses, à die condemnationis, vel si provocatio fuerit porrecta, à die confirmationis sententiæ, connumerandos distulerint: centesimas usuras exigi præcipimus*: nec præcis legibus, quæ duas centesimas (eis) interebant, nec nostrâ sanctione, quæ dimidiam centesimæ statuit, locum in eorum personam habentibus, ubi gloss. lit. L. ad V. *quatuor menses*, ait: numerandos à lata sententia; vel si appellatio subsequuta sit, à sententia iudicii appellationis confirmata.

Dixi n. 2648. executionem sententiæ, quâ quis in debito personali condemnatus est, suspendi ad quadrimestre; secus est, in debito reali; nam in hoc executioni statim locus est, ut primum sententia transivit in rem iudicatam; nam circa casum istum non extat exceptio legalis, ultra

ultra decendum interponendæ appellationi concessum; sic gloss. in c. *Quarenti*, 26. de *Offic. Judic. delegat. V. Quadrimestre*; & gloss. in c. *eis in rem. Instit. de Offic. Judic. V. in presenti*. Hæc de executione sententiæ in causis civilibus.

2651.

Dubatur tamen, an condemnatus, ut victori restituat rem cum dominio, & possessione, pro executione sententiæ satisfaciatur, si velit dare pignora? de hoc agitur c. *cum aliquibus* 6. h. t. ibi: *cum aliquibus est adjudicata possessio, non sufficit, eis dari pignora, nisi corporali possessione latentur*. Et quamvis, circa explanationem hujus textus varient Auctores, ex quibus aliqui volunt, hunc textum procedere in pignore pratorio, de quo in tit. C. de pratorio pignore, & in L. *missio* ff. pro emptore; vel forsan, cum aliquis à Judice, causâ custodiæ, vel rei fervandæ, in possessionem mittitur, juxta tit. de eo, qui mittitur; & c. *quoniam*, §. *in alijs*, ut lite non contest. ita quod non sufficiat in his terminis dari pignora, sed oporteat corporalem possessionem tradi: qui quidem intellectus, licet in se verus sit, ut patet ex L. *non est* ff. de pignor. action. non tamen videtur satisfieri textui.

Ratio hujus est, quia restringit ipsum, & rubricam, sub qua collocatur. Nam verba illa *adjudicata possessio*, propriè, & simpliciter important *possessionem absolutè*, & in totum adjudicatam, id est, applicatam alicui per sententiam, tanquam ipsius propriam juxta c. *Abbate in princ.* ibi: *adjudicare, hoc tit. lib. 6.* Undè verius est, textum, juxta verba, & titulum, generaliter procedere, ubicumquè alicui per sententiam *possessio* adjudicatur. Nam is, qui per sententiam tenetur adjudicatam aliis possessionem tradere, vel restituere, *dando pignora*, nec satisfacit verbis sententiæ, quæ propriè, & præcisè intelligi debent ex Bart. in L. *Julianus* n. 5. ff. de *condict. indeb.* recepto communiter ex Menochio de *arbitr.* q. 69. n. 15. nec idem satisfacit intentioni Judicis, possessionem adjudicantis, qui litis controversiam terminare intendit, c. *super* 2. hoc tit. L. 1. ff. *eod.* non autem, ut ex prioritate lite, jam decisa, lis alia super pignoribus suscitetur, L. *terminato, in fin. C. de frun-*

ctibus L. 4. §. 1. ff. *hoc tit.* & denique non satisfacit Victori, cui invito pro possessione pignus, & ita aliud pro alio, præstare nequit, ex reg. L. 2. §. 1. in *fin.* ff. *si certum pet. princip. Instit. quibus modis tollatur*: sic Menochius de *arbitrar.* q. 69. n. 15. & alii.

2652

Dices tamen 1. saltem satisfiet, si victor, cui possessio adjudicatur, *acceptet hujusmodi pignora*, quæ ad cautionem, & securitatem præstantur; 2. obligatio dandi rem, & obligatio faciendi, quod interest, æquiparantur; L. *si rem* 48. ff. de *Verb. obliga.* sed ab hac quis liberatur, præstando quod interest L. *si quis* 13. §. *ult.* ff. h. t. 3. in *Cod. tit.* ergo in causa judicati sic accipiuntur, & sufficiunt pignora, ut ex illorum æstimatione satisfiat victori.

Ad 1. Resp. si non fiat novatio, non satisfieri sententiæ, possessionem adjudicanti, ac subindè nisi aliud obstet, de illius executione agi posse per L. *cit.* §. *si ex conventionione*, versic. *sed etsi*; ubi sic omnes notant. Ad 2. Resp. N. min. in obligatione *faciendi*, quæ procedit ex sententia Judicis, vel mandato Superioris, qui potest, sicut & ad faciendum, præcisè cogere, probat dict. L. qui restituere, communis ex Anton. Gom. de *contract.* c. 10. n. 22. vers. *quintus*. Ad 3. Resp. illum titulum procedere, ubi executio non *in re certa*, sed *in quantitate* facienda est; veluti, cum Reus quantitatis debitor, ad eandem persolvendam condemnatur, vel etiam, ubi rem certam per actionem *realem*, vel personalem tradere, vel dare condemnatus est, & nihilominus, quia res illa non existit, in ejus defectum, executio facienda est in æstimatione.

Præter hæc, advertendum, illa verba: *corporali possessione*, quibus statuitur, latâ sententiâ, quæ transivit in rem judicatam, executionem debere fieri, tradendo victori *corporalem possessionem*, non sic accipienda esse, ut excludantur diversi modi, quibus rerum possessio acquiritur; sed tantum, ut excludantur, *pignora*; nam de his quæstio erat, an sufficiat ea substitui, ubi victori, lite finita, res, ac ejus possessio, per sententiam adjudicatur; ut notat gloss. in Clem. de Rescript.

§. II.

An, & qualiter Executor sententiae possit admittere, ac cognoscere de exceptionibus contra sententiam, vel executionem.

2653.

EXecutor alius est, qui praecise datur ad exequendum; alius, qui etiam habet aliquam cognitionem; hinc Executor alius est merus; alius, mixtus, de quibus jam superius actum a nobis est. Prima igitur quaestio est, an Executor mixtus possit admittere, ac cognoscere super exceptionibus, quae contra executionem opponuntur? De hoc agitur in c. De cetero 5; h. t. ubi habetur, quod, se Pontifex in aliqua causa sententiam tulit contra Titium, & postea eam commisit Cajo executioni mandandam, coram hoc executore excipiat Titius (fraude interveniente sententiam latam fuisse) hoc casu Executor non debeat de toto negotio cognoscere, sed quaestionem, quae incidit, ad Sedem Apostolicam deferre.

2654.

Ex hoc textu communiter deducunt Authores, nulli Executori competere cognitionem super opposita exceptione, quae sententiam exequendam impugnat; ut eam definiat; posse tamen cognoscere, num exceptio justa, vel frivola sit? ad hoc, ut eam vel rejiciat, & executionis mandatum adimpleat, si frivolum deprehendat; vel verò, ad Superiorem deferat executionem suspensam? sic Doctores communiter. Et quamvis aliqui velint, textum in dict. c. 5. procedere solum de mixto Executore; probabilius tamen est intelligendum etiam de mero. Nam, etsi Layman incit. c. 5. n. 4. dicat, quod Executor merus sententiam, quam etiam injustam novit, & exceptiones id ostendunt, exequi debeat, postquam in rem judicatam transivit; fallit tamen in his, in quibus condemnatus sibi praedjudicare non potest, tacendo, seu non appellando, saltem ubi non potest premente inopia, & negante sumptus; 2. in sententia criminali de tollenda vita, vel corporis integritate; 3. si sententia indubitate, ac notorie injusta sit: & quamvis Executori mero non competat cognitio judicialis super exceptione, contra ipsam cog-

nitionem; non tamen videtur illi negandum, extra judicialiter audire condemnatum excipientem, ut, si exceptio probabilis sit, executione tantisper suspensa, referat ad mandantem executionem.

Dices: ergo nec Executor mixtus poterit recipere exceptiones contra sententiam exequendam. Resp. cum dist. & concedo, quod non possit admittere exceptiones contra sententiam, impugnantem ejus justitiam, ut super illis pronuntiet; bene tamen, ut eas referat ad illum, a quo habet mandatum executionis; si sint exceptiones de fraude, vel nullitate, ut ponitur in textu; & illud a fortiori negandum est Executori mero; posterius autem huic concedere videtur etiam Barbosa in dict. c. de Cetero. n. 1. quo non obstante discrimen manet inter Executorem mixtum, & merum; nam ille; cum opponitur exceptio fraudis, vel nullitatis in sententia, etiam de toto negotio summarie cognoscere poterit (ut notat cit. Author n. 3.) sed ut referat; non ut definiat; iste autem solum, de probabilitate exceptionis; non autem toto negotio; cum assumatur merè in auxilium jurisdictionis, in quantum explicat, praeter jus pronuntiandi, etiam jus exequendi pronuntiata.

Dices. 2. in c. Pastoralis. 28. de offic. Judicis deleg. §. quia verò, dicitur: quod, si delegatus Papae Judici Ordinario committat executionem sententiae, a lata, hic eam exequi debeat, etiam si cognoverit, eam esse injustam; quia non cognitio, sed executio demandatur eidem. Resp. textum procedere de Executore non mixto; sed mero; huic enim negatur cognitio exceptionis contra justitiam sententiae, ut eam definiat, sicut mixto; non tamen, possit ad eum, qui sententiam tulit, referre; ut colligitur ex illis ibidem verbis etsi sciat sententiam illam injustam, exequi nihilominus tenetur, nisi apud eum efficere possit, ut ab hoc onere ipsum absolvat; plura de hoc textu V. lib. 1. tit. 29. Confirmari potest ex c. super eo. 2. de crimine falsi, ubi Lucius III. Vigoriensi Episcopo scribens, super eo, inquit, quod sententiam, auctoritate literarum falsarum, latam, noluisse executioni mandare, tuam prudentiam commendamus; Mandantes ut

quo-

quotiens aliqua scripta, sub nomine no-
pro destinata, redarguenda videris fal-
sitate, nullam eis adhibeas fidem: & quod
per ipsas mandatum fuerit, non observes:
Sed eum, qui presentaverit, retineri
facias diligenter; ex quo apparet, quod
Executor, cum subito animo dubium de
falsitate mandati, quod facile fieri potest,
nota exceptione probabili, possit execu-
tionem suspendere, ac referre ad man-
dantem; quod non contingit sine cog-
nitione super falso per exceptionem oppo-
sita: at hunc Executorem, fuisse *merum*
Executorem, expressè tradit Barbosa cit.
n. 4. ergo.

§. III.

Qualiter executio sententiæ impediri pos-
sit interventu Tertij?

2657. **C**Asus enim esse posset, quod execu-
tio sententiæ inter Tertium, &
Cajum, lata contra Cajum, cederet in
præjudicium Sempronij; & hic execu-
tionem, tanquam sibi præjudiciosam, se op-
poneret, allegans commune illud, quod
res inter alios acta: non noceat aliis; quo
casu eveniente dubitatur, quid Execu-
tori constituto agendum? de hoc agitur
in c. *Cum super* 17. h. t. Cum enim orta
controversia, inter Episcopum Auri-
ensem, & Monasterium Cellæ novæ, super
subjectione ejus, in ea causa plures senten-
tiæ pro Episcopo latæ fuissent, quibus &
Monasterium, & Episcopus Ovetensis
(cui Monasterium subiectum asserebatur)
se gravari existimârunt, & ideo ad Sedem
Apostolicam appellâssent; petentes, ut
sententia executioni non mandaretur, ex
parte verò Monasterij nihil rationabile
allatum fuisset, cur sententia pro Episco-
po lata retractari deberet, eam Pontifex
in ordine ad Monasterium confirman-
dam esse censuit.

Huic tamen decisioni, contra Mo-
nasterium, subjunxit: *si verò constiterit*
appellationem pro Ecclesia Ovetensi rationa-
biliter interpositam, & ad eam prosequen-
dam, nuntium ejus intra tempus legiti-
mum destinatum fuisse, *executio senten-*
tia differatur, ne circa possessionem Ove-
tensis Ecclesia detrimentum incurrat; alio-
quin (sicut jus postulat) executioni;

absquè Ovetensis Ecclesiæ præjudicio,
demandetur, cui, quæ præmissa sunt,
non præjudicent, quo minus suam va-
leat consequi rationem; cum *res inter*
alios acta non noceat regulariter alii, ju-
xta constitutiones canonicas, & civiles.

Ex hac resolutione deducitur, execu-
tionem sententiæ latæ contra unum ex
litigantibus, interventu tertij, de cujus
præjudicio agitur, posse impediri. 1. si is ju-
dicio interfuit, & à sententia, in quantum
sibi præjudicat appellaverit; 2. si non ad-
fuit iudicio, sed cognitâ sententiâ sibi præ-
judicante, appellationem interposuit, dur-
ante decennio à die notitiæ habitæ de sen-
tentia lata; quod verum est, licet etiâ
principalis condemnatus appellaverit; imò,
licet hujus appellatio, tanquam fri-
vola rejecta sit, & sententia contra ipsum
principalem lata à Judice primæ instantiæ,
confirmata sit, si appellatio tertij rationa-
biliter interposita sit, modo saltem sum-
mariè doceat, sua interessè.

Deducitur ulterius, quod appellare ab
eadem sententia possit non tantum Reus
victus; sed etiam tertius, cujus interest, &
poterit sententia quoad Reum jure suo do-
centem confirmari; respectu verò tertij
rationabiliter appellantis, infirmari; quod
jam præmissimus, & colligi potest
ex seqq.

Deducitur 3. juxta doctrinam com-
plurium, quos refert Barbosa in dict. c.
17. n. 6. interventu tertij posse impediri
executionem etiam trium sententiarum;
sed de hoc V. in seqq. n. 2660. & c. Hæc
tamen, quæ præmissa sunt, intellige, ut
non procedit, si tertius scivisset litem agi-
tari, & acquievisset sententiæ latæ, vel
donec sententia lata esset; nam in hoc
casu, etiam contra tertium, competere
executionem, tradit Mynsingerus in c.
Veniens 38. de Testibus. n. 9. Lancellotus
de attentat. p. 2. c. 4. n. 531. & c.

Præter dicta not. in ipso (quo dicitur:
quod res inter alios acta non noceat) si-
gnatè addi *regulariter*; Unde hoc juris
pronuntiatum non debet sumi universali-
ter, ac indefinitè; sed cum suis limitatio-
nibus, hinc aliqui tenent, sententiam in
causa Majoratûs legitimè latam pro, vel
contra possessorem, prodesse etiam, vel
nocere successori, nisi sententia lata fuisset
ob culpam, dolum, vel negligentiam
prio-

prioris possessoris, & id probaret legitime successor; tum enim huic obesse non posset. Sed de his, V. quæ circa istud pronuntiatum diximus superiùs.

¶ IV.

An, & qualiter impediri possit executio, etiam trium sententiarum conformium?

2660.

Hanc quæstionem in CC. Viennensi Clemens V. sic definit: ut calumniis litigantium occurratur, *is qui in beneficiis, vel alia quavis causa, tres contra se in petitorio, vel possessorio, sententias reportavit, ad agendum de nullitate ipsarum, vel alicujus ex eis, nullatenus admittatur, donec hujusmodi sententiæ plenariè fuerint executioni mandata.* Similiter si ille, contra quem tres sententiæ definitivæ latae fuerint, ab interlocutoria, vel gravamine, ante prolationem ipsarum, vel earum aliquam, se appellasse, & causam appellationis hujusmodi adhuc pendere proponat: *sententiarum prædictarum executionem, tali prætextu, nolumus impediri.* Quæ, ad causas, qualitercunquè etiam per appellationem pendentes, duximus extendenda. Pro expositione hujus textus not. quòd sententiæ dicuntur conformes, quando una confirmat aliam, sicuti docent Covar. *pract. c. 25. n. 5. & 6.* & alii quos refert Rota in una Romana pecuniariæ 23. Junij 1614. coram Ubald. impressa per Farinacium *decis. 647. n. 1. p. 1. recent.* imò ad hoc, ut constet de conformitate trium sententiarum, non requiritur quòd prima expressè confirmet secundam, & secunda tertiam; sed sufficit, quòd in substantia idem contineant, sicuti docet Bald. in L. *Creditor & cum de sorte. n. 1. ff. de solut. & censuit Rota, decis. 98. n. 1. p. 1. recent.* & quòd non ad sit diffinitas circa substantiam, vel qualitatem principalem: quo posito:

2661.

Dicendum, quando contra aliquem tres sententiæ conformes latae sunt, super eodem Articulo, *per ipsum condemnatum,* eorum executionem non posse impediri, consequenter nec appellari, nec de illorum nullitate prius agi, *donec plenè executioni data sint* sicut constat ex textu ibi (*donec hujusmodi sententiæ plenariè fue-*

rint executioni mandata) quòd verum est in causis etiam criminalibus, ubi executio sententiæ retractari potest; ut, in casu depositionis, condemnatione poenæ pecuniariæ &c. ubi autem executio plenè facta est, non prohibetur condemnatus agere de nullitate sententiæ; quia textus expressè loquitur de impugnatione sententiæ, *donec executioni data sit;* dixi *super eodem Articulo;* nam si fuerint super diversis, non erunt conformes.

Not. autem quòd textus in prima parte loquatur *de tribus sententijs,* quin distinguat, vel addat particulam *definitivas;* deinde verò in §. *Similiter,* dicat, nec posse impediri executionem earum, si post *tres definitivas* dicat, se ante illarum prolationem ab interlocutoria appellasse, & appellationem adhuc pendere. Ex hac observatione quæstio moveri potest, an vi dictæ Clementinæ per eum, qui contra se *tres decisiones Rotæ* habet, non possit impediri executio earum sic, ut contra illas non possit appellare? dici posset, quòd sic, nam Clementina, (ut notavimus) expressè dicit contra *tres sententias,* indefinitè; ergo procedit sive latae sint à supremo Judice; sive ab inferiore: sed videtur negandum; quia verbum *sententia,* simpliciter, & absolutè prolata, supponit solum pro *definitiva* & ideo quòd; in dubio venit *definitiva,* ut notat Pereyra in *Elucidario n. 1258.* unde, sicut appellacione seu voce *excommunicacionis,* simpliciter, & sine addito prolata venit solum *excommunicatio major;* sic appellacione seu voce *sententiæ,* simpliciter & sine addito prolata, venit *sententia definitiva:* at decisiones Rotæ non sunt sententiæ definitivæ, saltem prius, quam approbentur à summo Pontifice ut attestacione trium Auditorum Rotæ notavimus *n. 2581. & seqq. ergo.*

Not. 2. Clementinæ cit. locum esse, non tantum in casu, quo *tres definitivæ conformes* latae sunt contra aliquem in eadem causa; sed etiam *tres interlocutoria;* quod tamen non videtur sic indefinitè accipiendum; sed de interlocutoriis, à quibus appellatur post tres definitivas conformes, ante harum prolationem, ut constat ex textu ibi: *similiter, si ille contra, quem tres sententiæ definitivæ latae fuerint, ab interlocutoria, vel gravamine, ante*

prolationem ipsarum, vel earum alicujus, se appellasse, & causam appellationis hujusmodi adhuc pendere, proponat; quod deinde extendit ad causas qualitercunque, etiam per appellationem pendentes; ne scilicet prætextu hujus pendentis impediatur ab executione.

2664. Not. 3. Clementinam solum procedere, de illo, qui contra se tres conformes sententias reportavit; ibi: *is, qui in beneficiis, vel alia quavis causa, tres contra se in petitorio, vel possessorio sententias reportavit, ad agendum de nullitate ipsarum, vel alicujus ex eis, nullatenus admittatur*; ubi adverte ly *contra se*; ergo non procedit, ubi tertius intervenit pro suo interesse; adedque à tertio exceptionem interponente, vel contra illas sententias, vel contra earum executionem, hanc impediri posse, in quantum docet de suo præjudicio; sic Covarr. *prætic. qq. c. 15. à n. 9.* quod tamen nota, nisi sententia lata contra unum ex litigantibus etiam noceat tertio, de quo jam egimus superius.

Advertendum 2. ly *ad agendum*; ex hoc enim videtur deduci, quod licet is, contra quem tres sententiæ conformes latae sunt, nullatenus admitti debeat ad agendum de nullitate ipsarum, donec illæ plenarie sint executioni datæ; non tamen debere extendi ad alios modos impediendi executionem, quibus non intentatur actio de nullitate illarum, v. g. viâ simplicis querelæ, imploratione nobilis officii Judicis, exceptionibus &c.

ARTICULUS V.

De pœna Judicis iniquè judicantis.

2665. Jure civili, si Judex malè judicavit, *litem suam facit*, hoc est, periculo litis se obstringit, ac litem, & damnum partis læsæ in se transfert, ita, ut contra ipsum agi possit actione in factum, ad litis æstimationem; sic Hostiensis in Summa ad Rubric. hujus tit. n. 5. sed de hac pœna jam egimus supra à n. 175. De jure verò canonico in ejusmodi Judices in c. *Cum externi. 1. h. t. in 6.* statutum est, *ut, si Judex ordinarius, vel delegatus, in gravamen alterius litigantium partis, aliquid*

Tom. II.

contra justitiam & propriam conscientiam egerit, ex favore, aut per sordes (videlicet pecuniâ corruptus) præter alias pœnas per annum ab officii executione suspensus maneat, & ad litis æstimationem parti, quam læsit, condemnandus; quod, si suspensione durante, temerè se divinis ingesserit, irregularitatem, juxta canonicas Sanctiones, contrahat, à qua eum liberare nemo poterit, præter Romanum Pontificem; aliis quoque constitutionibus, quibus judici, malè judicanti, pœnæ infliguntur, in suo vigore permanentibus.

Ex hac decretali deducitur, quod, si Judex Ecclesiasticus, sive ordinarius, sive delegatus, contra conscientiam, & justitiam, per sordes, vel per gratiam, quicquam facit in judicio in gravamen partis, est suspensus ab executione officii per annum, & condemnabitur ad æstimationem litis, parti læsæ; & si durante suspensione se ingerat divinis, fit irregularis, à qua nisi per Papam liberari non potest, & hæc ultra alias pœnas juris, ubi not. 1. quod per sordes judicare, dicitur, quando judicat pecuniâ corruptus, ut, post alios, explicant Menoch. *de Arbitr. casu 342. n. 18.* & plene Decian. *in tract. crimin. lib. 8. c. 33. à n. 3.* Fatin. *in prætic. crimin. p. 3. q. 111. n. 361.* ubi subdit quod per sordes judicare dicitur, *quando quis ad judicandum movetur, vel ex pretio, seu proximo, vel ex prece, seu gratia, vel ex odio, seu inimicitia, aut ex timore.*

Not. 2. hanc constitutionem pœnalem (atque adeo strictè interpretandam) ferri contra Judicem Ecclesiasticum ordinarium; non autem, *Secularem; nec Episcopum.* Non *Secularem*; nam textus expositè loquitur de Judice Ecclesiastico, ibi: *caveant Ecclesiastici Judices*; & infra, ibi: *si quis Judex Ecclesiasticus Ordinarius, aut etiam delegatus fama suæ prodigus, & propriè Prosecutor honoris contra conscientiam, & contra justitiam in gravamen partis alterius, in judicio, quicquam fecerit per gratiam, vel per sordes*; ab executione officii per annum noverit se suspensum, ad æstimationem litis parti, quam læserit nihilominus condemnandus. Non *Episcopum*, juxta c. *Quia 4. de sentent. excommunic. in 6.* ubi cautum est, quod *Episcopi* nullam suspensionis,

2666.